

Н. В. Безрукова, к. е. н., доцент
А. О. Гончарова, студентка
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

УКРАЇНА У ПРОЦЕСІ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ОБМІНУ

Швидкі темпи науково-технічного прогресу у другій половині ХХ століття призвели до зростання в останні десятиліття в світовій економіці тенденцій залучення в товарообіг особливого товару, такого як надбання науково-технічних досягнень. Новиною не буде і те, що сьогодні успіху досягає той, хто володіє кращою технологією, але при цьому науково-технічний прогрес у сучасній економіці має одну парадоксальну особливість: більшу частину наукових і дослідно-конструкторських робіт виконують одні фірми, а їхні найзначніші здобутки використовуються іншими. Тож, виходячи з цього, доцільним буде сприймати міжнародний науково-технологічний обмін (МНТО), як запоруку швидкого розвитку великих компаній у всьому світі. В свою чергу підвищення конкурентоспроможності України неможливе без політики співробітництва вітчизняних підприємств із зарубіжними партнерами в галузі нових знань і технологій.

З підвищенням оснащеності підприємств та вдосконаленням використовуваних технологій відбувається зменшення споживання багатьох видів сировини, а це призводить до часткового усунення проблеми невідновлюваних ресурсів. НТП також зменшує важливість фактору дешевої робочої сили. Гнучкість, динамізм сучасного виробництва, постійна перебудова його технологічних структур вимагає постійного оновлення матеріально-технічної та наукової бази.

Але, на превеликий жаль, Україна в цьому плані переживає далеко не кращі часи. Економічна і соціальна криза привела до того, що досить значимий технологічний і науковий потенціал України використовується не цілком. Більш того, слід зазначити, що щорічно наукову сферу залишають 30 тис. вчених і фахівців. При цьому тільки 1% промислових підприємств України займаються освоєнням нових технологій.

На початку дев'яностих, після розпаду СРСР Україна мала значний науково-технічний потенціал в галузі ВПК. В Україні досить розвинуті радіоелектронна, ракетно-космічна, авіаційна, танкова, суднобудівна та деякі інші галузі машинобудування. Від СРСР Україна отримала майже третину космічного потенціалу. Ракетно-космічна галузь представлена такими науково-дослідними організаціями та підприємствами машинобудування як: Національна Академія Наук України, один із найбільших ракетних заводів світу – дніпропетровський «Південмаш», та багато інших. Підприємства галузі мають високий науково-технічний та експортний потенціал у сфері ракетобудування та приладобудування.

Ще один пріоритетний напрямок – танкобудування, виробництво гусеничної техніки та гармат. Конструкторські та виробничі підприємства України зробили значний внесок у проектування та створення гусеничної техніки військового та цивільного призначення. Українським фахівцям належить пріоритет у розробці надійних двигунів.

Великі потенційні можливості має українська суднобудівна промисловість. Суднобудування в Україні представлено багатьма науково-дослідними організаціями та підприємствами, що говорить про те, що Україна може запропонувати виготовлення на своїх суднобудівних заводах вантажних суден та бойових і сторожових кораблів всіх класів, обладнання для комплектації суден, судових силових установок, унікальних газотурбінних двигунів.

За десятиріччя незалежності України суднобудування в основному працювало на експорт. В той же час особливе місце у ВПК України посідають спеціальні радіотехнічні та оптоелектронні комплекси. Підприємства радіоелектронної промисловості активно співпрацюють з багатьма фірмами СНД та інших країн світу: Німеччини, Італії, Індії, Болгарії, країн колишньої Югославії тощо. На даний момент створено спільні підприємства з Росією: «Трансконтур» – у галузі виробництва апаратури до залізничного транспорту, «Фазотрон УкрНоватор» – у галузі виробництва бортової радіолокаційної апаратури для військової авіації. Також створені СП з італійськими фірмами в галузі сучасної телефонної апаратури; у процесі співпраці з Німеччиною виготовляється продукція у багатьох галузях. Результати виробництва радіоелектронної промисловості експортується до багатьох країн Європи, Азії та інших країн світу.

Таким чином, в умовах сучасної технічної глобалізації, неймовірно важливим стає розуміння МНТО як запоруки успішного розвитку великих компаній в Україні. У вітчизняній економіці він має виконувати важливі завдання: не допускати імпорту в країну застарілих технологій та допомагати впровадженню сучасних вискоєфективних технологій. Тобто, Україна має досить широкі можливості подальшого науково-технічного розвитку, що дозволяє їй розвивати власну конкурентоспроможність на ринку технологій а також економіку держави в цілому. Цей потенціал дуже важливо розвивати, адже результати такої діяльності будуть важливим кроком на шляху інтеграції України в світове співтовариство.

Список використаних джерел

1. Звіт Національного інституту стратегічних досліджень «Про стан та перспективи розвитку науково-технологічного потенціалу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/December2009/12.htm>.
2. Згуровський М. З. Науково-технологічний розвиток України за умов світової глобалізації / М. З. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2011. – № 12. – С. 6-8.
3. Ашон Т. П. Іноваційна діяльність України в контексті міжнародного науково-технічного співробітництва. Дис... канд. екон. наук: 08.05.01 / Т. П. Ашон; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2006. – 215 с.
4. Черницька Т. В. Міжнародне науково-технічне співробітництво в умовах глобалізації автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / Т. В. Черницька ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К., 2009. - 20 с.